

За съдебния контрол върху постановеното от прокурора задържане за довеждането на обвиняемия пред съд (по чл. 64, ал. 2 НПК)

Съдебна практика (I част)

С решение по делото [Марин Йосифов срещу България](#) от 13 октомври 2020 г. Република България е осъдена от Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) за нарушение по чл. 5, §4 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС) – за това, че жалбоподателят не е разполагал с подходящо средство за защита, което да му осигури възможност да обжалва в съд задържането си с прокурорско постановление за срок до 72 часа (информация за решението на български е достъпна [тук](#)).

По отношение на приложимата правна уредба към установеното нарушение НПК не е променян, но съдебният контрол на задържането по чл. 64, ал. 2 НПК (с постановление на прокурора за задържане на обвиняемия до 72 часа за довеждането му пред съда за разглеждане на искане за вземане на мярка за неотклонение задържане под стража) се приема за допустим в съдебната практика на националните съдилища. Доколкото от осъдителните решения на ЕСПЧ разбираме, че има инцидентна съдебна практика в противен смисъл, за да бъде окончателно преустановена, ще публикуваме съдебни актове, които разглеждат различни хипотези на сезиране на съда и произнасяне по законността на задържането, както и статии по същия въпрос.

Определение, постановено в открито съдебно заседание на 15.10.2019 г. по н.ч.д. № 4216/2019 г. на Софийски градски съд (СГС), съдия Мирослава Тодорова. Определението не е протестирано от прокурора, нито обжалвано от обвиняемия.

Впоследствие по същото наказателно производство е внесен обвинителен акт в СГС. Подсъдимият се признава за виновен и е осъден по повдигнатото му обвинение (одобрено от съда споразумение за решаване на делото).

СЪДЪТ, като изслуша становището на страните в контекста на събраните доказателства, намира за установено следното:

Производството е по реда на чл. 64 от НПК. Иницирано е от страна на СГП с искане да бъде взета най-тежката мярка за неотклонение спрямо обвиняемия С. Д. И.

За да прецени основателността на искането на прокуратурата, съдът отчете правното значение на следните обстоятелства:

На първо място съдът взе предвид, че обвиняемият С. Д. И. е привлечен в това процесуално качество с постановление от 13.10.2019 г. за деяние, което се твърди, че е извършено на 12.10.2019 г., квалифицирано като държане на наркотични вещества с цел разпространение при условията на продължавано престъпление, включващо две деяния – по чл. 354а, ал. 1, изр. 1, пр. 4, алт. 1, вр. чл. 26, ал. 1 от НК. Твърди се, че обвиняемият е държал в себе си наркотични вещества марихуана и амфетамин, предназначени за разпространение, и е държал в обитаваната от него къща в гр. София, ул. „Р. И“ № 4 високорискови наркотични вещества: марихуана, амфетамин и MDMA.

За да прецени дали са налице предпоставките на чл. 63, ал. 1 от НПК в рамките на тази форма на съдебен контрол в досъдебното производство, съдът е компетентен да обсъди дали СГП към този ранен етап от развитие на производството, два дни след неговото започване, е представила достатъчно валидни доказателства, на първо място, за това, че е налице обосновано предположение инкриминираното престъпление да е извършено и за обосновано предположение обвиняемият да е обективно съпричастен към това престъпление.

Съдът констатира, че СГП е представила такива валидни доказателства към настоящия момент. В тази насока съдът съобрази твърденията, които се съдържат в протоколите за обиск на обвиняемия С. И. и за претърсване и изземване на къща, находяща се на ул. „Р. И“ № 4, според които в непосредствено фактическо владение на обвиняемия са били открити при извършения обиск марихуана и амфетамин, а при претърсване на къщата на ул. „Р. И“ № 4, в която той съгласно показанията на свидетеля К. живеел, са открити вещества, които съобразно експертните справки, приложени по делото, съответстват на наркотичните вещества екстази, амфетамин и марихуана. В протокола за претърсване и изземване е отразено и твърдението, че в къщата е открита и електронна везна с метална купичка поставена на нея. На твърденията, изтъкнати в писмените доказателствени средства, кореспондират показанията на поемните лица М. Т. и Д. И., които по същество съобщават данните, отразени и в протоколите.

Към настоящия етап от развитие на производството и при осъществяване на контролни функции от страна на съда, следва да се отбележи, че той не разполага с процесуален инструментариум да извършва обстойна проверка за достоверност на представените доказателствени материали, които не е събрал непосредствено, а е достатъчно да прецени, че от формална страна приложените по делото протоколи за обиск, претърсване и изземване и за разпит на свидетели не страдат от съществени процесуални недостатъци, които да ги дискредитират на формално основание, като същевременно твърденията в изтъкнатите доказателствени материали, както и в показанията на полицейските служители Р. Д., С. Г. и М. Р., не обективират версия, която е обективно невъзможна и изначало е дисквалифицирана. От показанията на споменатите полицейски служители Д., Г. и Р. се извеждат твърдения за обстоятелствата, при които те установили обвиняемия С. И. със свидетеля А. С. и при които пристъпили към полицейска проверка и задържане на обвиняемия С. И. В показанията на тримата свидетели се съдържат твърдения, че при поставяне на белезниците на С. И. той е оказал съпротива, което наложило упражняване на физическа сила. Както съдът посочи, извън неговата процесуална власт в досъдебното производство, е да съобразява доказателствената стойност на показанията на свидетелите по отношение на пропорционалността на използваната сила. За нуждите на настоящото производство е достатъчно да установи, че тези показания съдържат безпротиворечиви твърдения относно обстоятелството, че обвиняемият С. И. е бил задържан, след което е било престъпено към обиск, при който се твърди, че са установени наркотичните вещества. На следващо място, от показанията на тези свидетели се установяват твърдения, които свързват свидетеля А. С. с обвиняемия. На показанията на тези трима свидетели в изтъкнатата част кореспондират твърденията в показанията на свидетеля С., според които свидетелят С. се срещнал с обвиняемия С. И., защото искал да закупи от него марихуана, но впоследствие се отказал, като в допълнение се твърди, че свидетелят С. е разказал, че е купувал последните два – три месеца два – три пъти марихуана от обвиняемия С. И.

На следващо място, съдът съобрази, че по делото са представени две експертни справки за предварителното изследване на наркотичните вещества, които са приобщени по делото с протокол за обиск и с протокол за претърсване и изземване, според които, изследваните вещества отговарят на високорискови наркотични вещества, такива, каквито са

посочени в постановлението за привличането на обвиняемия в това процесуално качество.

На тази доказателствена основа съдът намира за правилен извода на СГП, че може да бъде формирано обосновано предположение и за това, че е извършено инкриминираното престъпление, и за вероятната съпричастност на обвиняемия към него. Обоснованото предположение, съгласно чл. 63, ал. 1 от НПК и чл. 56 от НПК, е базисната предпоставка, която допуска вземане на която и да е мярка за неотклонение. За да бъде взета мярка за неотклонение „задържане под стража“, се изисква обоснованото предположение да е за престъпление, за което се предвижда наказание „лишаване от свобода“, какъвто е и настоящият случай. Същевременно обаче, за да бъде правилно индивидуализирана мярката за неотклонение на обвиняемия, така че да не създава повече ограничения от достатъчните, за да се постигнат целите на мерките за неотклонение по чл. 57 от НПК, се изисква внимателна индивидуализация на обстоятелствата, от които може да бъде изведен евентуален риск от укриване или от извършване на престъпление. Съдът споделя доводите на страните, че начинът на живот на обвиняемия С. И., изводим от доказателствените материали, неговата трудова заетост, известната му самоличност и обстоятелството, че има постоянен адрес, независимо че не живее на него, с който обаче не е прекъснал фактически връзки, не позволяват да се формира заключение, че е налице опасност от укриване.

По отношение на втората предпоставка, която наред с обоснованото предположение позволява да бъде определена мярка за неотклонение, съдът отчете естеството на настоящото обвинение, което действително е за държане на наркотични вещества от различни видове в размер, който не може да бъде преценен като незначителен. В този смисъл и обществената опасност на инкриминираното деяние също не може да бъде квалифицирана като незначителна. Съгласно чл. 56, ал. 3 от НПК преценката на адекватното процесуално ограничение за нуждите на наказателното производство следва да изхожда от съвкупната оценка на обществената опасност на деянието, на дееца и на всички доказателства, засягащи неговия индивидуален и социален статус, социална среда и начин на живот. В тази насока съдът взе предвид, че обществената опасност на инкриминираното деяние е такава, че не може да бъде подценена, но същевременно в контекста на презумпцията за невинност и чистото съдебно минало на обвиняемия не може нейното значение да бъде преувеличено. Съдът отчете, че по делото няма никакви данни

обвиняемият С. И. да е извършвал противоправни деяния до момента, включително престъпления. Напротив, налице са данни, че има правилна социална и трудова реализация до момента, с висше образование е и с постоянна трудова ангажираност.

Ето защо съдът намира, че при положение, че до настоящия момент спрямо него не са упражнявани никакви форми на държавна принуда, включително наказателна репресия, преминаването към първоначална мярка „задържане под стража“ при наличните доказателства за личността му би било прекомерно тежко ограничение, което не е необходимо за нуждите на настоящото производство, доколкото мярка за неотклонение „гаранция“ в размер, който се приема за значителен разход за обвиняемия, а именно 5000 лв., би постигнала необходимото и достатъчно въздействие спрямо него, защото отклонението от наказателния процес или извършването на престъпление в бъдеще би било основание за отнемането на гаранцията в полза на държавата и за изменение на мярката за неотклонение в „задържане под стража“ по реда на чл. 66 от НПК. Същевременно съдът намира, че мярката за неотклонение гаранция в размер на 5000 лв. е адекватната процесуална принуда в конкретния случай, като съобрази и данните за временно влошеното му здравословно състояние в резултат на обстоятелствата, произтичащи от задържането му. Както и двете страни изразиха становище, в рамките на настоящото производство не може да бъде оценено упражненото насилие върху обвиняемия като незаконно, тъй като съдът не разполага с правна възможност да събира доказателства в тази насока, нито да проверява събраните, достатъчно е обаче, че здравословното състояние на обвиняемия не е било negliжирано в хода на досъдебното производство. Видно е, че обвиняемият И. е бил транспортиран два пъти в болница за оказване на своевременна медицинска помощ. Същевременно здравословното му състояние се оценява в настоящото производство и като значим фактор от съда при определяне на законосъобразната му мярка за процесуална принуда.

В тази връзка съдът обсъди и жалбата на обвиняемия чрез неговия защитник срещу постановлението на прокурор при СГП, с което е взето задържане за срок от 48 часа. Няма съмнение, че прокурорското задържане по чл. 64, ал. 2 от НПК подлежи на съдебен контрол, дотолкова, доколкото всяко задържане, съобразно чл. 30, ал. 3 Конституцията и чл. 5, параграф 4 от ЕКЗПЧОС, изисква съдебен контрол за неговата законосъобразност. В този смисъл адекватното процесуално средство за защита на основното

право на свобода не може да бъде институционалният контрол в рамките на прокуратурата на постановленията по чл. 200 от НПК пред горестоящия прокурор. Поради това съдът намира искането за проверка от съда на законността на задържането по чл. 64, ал. 2 НПК за допустимо.

За да прецени основателността на жалбата на обвиняемия чрез неговия защитник, съдът отчете на първо място, че задържането по чл. 64, ал. 2 от НПК е функционално обвързано с провеждането на съдебно заседание по чл. 64 от НПК, в което прокуратурата иска от съда да вземе най-тежката мярка за неотклонение. В конкретния случай задържането на обвиняемия С. И. е било постановено именно в такава връзка, което се установява и от изправянето му в днешното съдебно заседание пред съда за разглеждане на въпроса за адекватната му мярка за неотклонение. Наличието на обосновано предположение за вероятно извършване на престъпление, каквото съдът установи, че се извежда от валидните доказателства, е първата предпоставка, която прокуратурата е следвало да съобрази при постановяване на предварително задържане по чл. 64, ал. 2 от НПК. В конкретния случай тази предпоставка е съществувала и в този смисъл самото предприемане на предварително задържане не е било без правно основание. Основният въпрос, който следва да бъде разгледан, е по отношение на продължителността на предварителното задържане, тъй като то е в установен срок до 48 часа, тоест обвиняемият не е бил изправен веднага пред съд. Действително срокът по чл. 64, ал. 2 от НПК е предвиден, за да бъде осигурена възможност на прокуратурата да изправи обвиняемия своевременно в съда. Своевременно в съда обаче не означава незабавно, дотолкова, доколкото обвиняемият следва да бъде изправен, след като прокуратурата е внесла валидно искане и е представила доказателства в подкрепа на него. Процесуалният срок по чл. 64, ал. 2 от НПК не е предвиден за събиране на доказателства, но предпоставя възможността на прокуратурата след задържането да организира в кратък срок материалите по начин, който би довел до надлежно сезиране на съда. В конкретния процесуален случай съдът не констатира, че е налице забавяне за изправяне на обвиняемия пред съда, защото след задържането му на 13.10.2019 г. обвиняемият И. два пъти е бил транспортиран в МВР болница за оказване на медицинска помощ. След което са били изготвени процесуалните документи, които са обективирали действията по разследването, извършени незабавно след неговото задържане. Изчакано е изготвянето на експертните справки на наркотичните вещества, без които

не би могло да се прецени, че е налице годин предмет на престъпление, което само по себе си не представлява самоцелно и недопустимо действие.

На основата на изтъкнатите съображения съдът намира, че предварителният срок на задържане на обвиняемия не се явява непропорционално продължителен на целта, която обслужва, поради което съдът намира жалбата за неоснователна.

Мотивиран от изложеното,

СЪДЪТ

О П Р Е Д Е Л И:

ВЗЕМА мярка за неотклонение на обвиняемия С. Д. И. гаранция в размер на **5000 лева**, платима в **10-дневен срок от днес**, по ДП № ЗМ XXX/2019 г., пр. пр. № XXX/2019 г. по описа на СГП.

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ жалбата на С. Д. И. срещу постановление от 13.10.2019 г. на прокурор при СГП за предварително задържане за срок до 48 часа.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО подлежи на обжалване и протестиране в 3-дневен срок от днес пред Софийския апелативен съд.

ОБВИНЯЕМИЯТ да се освободи незабавно, освен ако не се задържа на друго основание.